

สมรรถนะวิชาชีพด้านทักษะพิสัยของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 ในมหาวิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่ง

Entrustable professional activities of fourth-year nursing students in a private university

ชลธิชา ชลสวัสดิ์ สุลี ทองวิเชียร และกรองแก้ว มีนวล

Chonticha Chonsawat, Sulee Tongvichean, and Krongkaew Meenual

คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

Faculty of Nursing, Bangkokthonburi University

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงพรรณานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินความสามารถในสมรรถนะวิชาชีพด้านทักษะพิสัย และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับสมรรถนะวิชาชีพด้านทักษะพิสัยของนักศึกษาพยาบาลในมหาวิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่ง กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาพยาบาล ชั้นปีที่ 4 จำนวน 127 คน เลือกแบบเจาะจง เครื่องมือวิจัย ได้แก่ แบบประเมินระดับสมรรถนะวิชาชีพด้านทักษะพิสัยและปัจจัยที่สัมพันธ์กับสมรรถนะวิชาชีพด้านทักษะพิสัย การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงบรรยายและสหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ผลการวิจัยพบว่า 1) นักศึกษาพยาบาลประเมินความสามารถในสมรรถนะวิชาชีพด้านทักษะพิสัยอยู่ในระดับ 5 ที่ปฏิบัติได้ด้วยตนเอง โดยไม่จำเป็นต้องมีอาจารย์นิเทศ จำนวน 112 จาก 147 ทักษะ (76.19%) และ 2) สมรรถนะวิชาชีพด้านทักษะพิสัยมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการรับรู้ความสามารถตนเอง ($r = 0.272$) และเจตคติต่อวิชาชีพการพยาบาลด้านองค์กรวิชาชีพ ($r = 0.256$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: สมรรถนะวิชาชีพด้านทักษะพิสัย, นักศึกษาพยาบาล, มหาวิทยาลัยเอกชน

Abstract

The purpose of this descriptive research were to assess nursing student performance on entrustable professional activities in a private university and its related factors. A sample of 127 nursing students in a private university, was purposively selected. The research tools were questionnaires on nursing student performance on entrustable professional activities and its related factors. Data analysis using descriptive statistics and Pearson correlation. The results were as follows. 1) Nursing students rated their performance on entrustable professional activities at the fifth level for 112 out of 147 activities which they could do by themself without supervision from any instructors. 2) nursing student performance on entrustable professional activities were positively related to self-efficacy ($r = 0.272$) and attitude toward professional organization ($r = 0.256$) at $p < .01$.

Keywords: Entrustable Professional Activities, Nursing Student, Private University

---

Corresponding author E-mail: st25401@hotmail.com

วันที่รับบทความ: 20 เมษายน 2564 วันที่แก้ไขบทความ: 30 กันยายน 2564 วันที่ตอบรับบทความ: 6 กรกฎาคม 2564

ความสำคัญของปัญหา

สมรรถนะผู้ประกอบการวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ที่สำเร็จการศึกษาในหลักสูตรระดับปริญญาตรี ถูกกำหนดไว้อย่างชัดเจนทั้งในองค์กวีวิชาชีพ และสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ซึ่งมีบทบาทหน้าที่ในการควบคุมคุณภาพการศึกษาระดับปริญญาตรี ได้กำหนดคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ สาขาพยาบาลศาสตร์ พ.ศ. 2560 (มคอ.1) โดยคาดหวังให้บัณฑิตมีคุณลักษณะที่สำคัญ 6 ด้าน ได้แก่ 1) คุณธรรม จริยธรรม 2) ความรู้ 3) ทักษะทางปัญญา 4) ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และความรับผิดชอบ 5) ทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และ 6) ทักษะการปฏิบัติทางวิชาชีพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2561)

สถาบันการศึกษาพยาบาลมีพันธกิจสำคัญในการผลิตบัณฑิตที่จำเป็นต้องมีกระบวนการบริหารหลักสูตร การจัดการเรียนการสอนเพื่อผลิตบัณฑิตให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และมีสมรรถนะครบตามที่กำหนด ขณะเดียวกันบัณฑิตพยาบาลก็ถูกคาดหวังว่าจะเป็นผู้ที่มีสมรรถนะ และคุณลักษณะตามที่กำหนดไว้เช่นกัน ปัญหาสำคัญของพยาบาลที่สำเร็จการศึกษาใหม่คือ ขาดความมั่นใจ และขาดทักษะในการปฏิบัติงาน (ปริญญา แร่ทอง และ ธีรานุช ห้านริตติชัย, 2555 ทั้งนี้เพราะตลอดระยะเวลา 4 ปีที่ศึกษา มีอาจารย์พยาบาลดูแลให้คำแนะนำในการฝึกฝนทักษะต่าง ๆ เมื่อเปลี่ยนบทบาทจากนักศึกษาพยาบาลมาเป็นพยาบาลวิชาชีพ นักศึกษาส่วนหนึ่งไม่สามารถนำความรู้มาใช้ในสถานการณ์จริงได้ อีกทั้งต้องเผชิญกับความคาดหวังสูงจากหน่วยงาน ทำให้เกิดความเครียด รู้สึกว่าตนเองไม่สามารถทำงานได้เต็มที่ เนื่องจากขาดความรู้ และทักษะการพยาบาลการทำหัตถการต่าง ๆ (นิสา ทมาภิรัตน์, และอารีย์วรรณ อ่วมตานี, 2560)

สภาการพยาบาล (2553) ได้กำหนดข้อตกลงเบื้องต้นเกี่ยวกับสมรรถนะของพยาบาล ผดุงครรภ์ไว้หลายประการ

ได้แก่ 1) สมรรถนะสามารถแบ่งได้หลายระดับตามความยากง่าย ความซับซ้อนของปัญหาของผู้ใช้บริการ และสถานการณ์การปฏิบัติการพยาบาล 2) สมรรถนะต่าง ๆ สามารถพัฒนาให้มีความชำนาญขึ้นได้ โดยการสร้างเสริมประสบการณ์ที่เฉพาะเจาะจงกับความต้องการของหน่วยงาน การศึกษาพยาบาลโดยใช้สมรรถนะเป็นฐานในปัจจุบันจึงเป็นแรงผลักดันต่อการจัดการประสบการณ์ทางคลินิกให้ผู้เรียน เพื่อลดช่องว่างระหว่างการเรียนการสอนทางทฤษฎี และการปฏิบัติ จากผลงานวิจัยที่ผ่านมาสะท้อนให้เห็นว่าพยาบาลวิชาชีพพบใหม่ถูกคาดหวังว่าเป็นผู้ที่มีสมรรถนะ และมีคุณลักษณะตามที่ผู้ใช้บัณฑิตต้องการ ขณะที่สมรรถนะถูกกำหนดไว้ในภาพกว้าง ทำให้เกิดความไม่ชัดเจน ส่งผลต่อการประเมินคุณภาพบัณฑิตที่ยังไม่เป็นที่พึงพอใจในทักษะการปฏิบัติการพยาบาล ซึ่งพบว่าอยู่ระดับปานกลาง เมื่อเทียบกับด้านอื่น ๆ ที่อยู่ในระดับดีมาก (อาภากร เปรี้ยวนัม, 2561)

การกำหนดความสามารถในสมรรถนะวิชาชีพด้านทักษะพิสัย (Entrustable Professional Activities (EPAs)) หลังสำเร็จการศึกษาจาก หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต จึงเป็นแนวทางหนึ่งในการจัดประสบการณ์สำหรับสถานศึกษาพยาบาลที่ใช้สมรรถนะเป็นฐานให้ชัดเจนขึ้น โดยสมรรถนะวิชาชีพด้านทักษะพิสัย หมายถึง สมรรถนะที่ผู้เรียนสามารถปฏิบัติได้ด้วยตนเองโดยไม่ต้องมีการกำกับดูแล สามารถดำเนินการได้ภายในกรอบเวลาที่กำหนดสังเกตได้ ประเมินผลได้ชัดเจน และตรงกับความเป็นจริง ในกิจกรรมที่ต้องทำจริง เหมาะสำหรับการตัดสินใจมอบความไว้วางใจ (ten Cate, 2014) ซึ่งจะช่วยพัฒนาผู้เรียนเป็นรายบุคคล และมีความยืดหยุ่น ในกระบวนการฝึกฝนผู้เรียน และสามารถใช้วัดผู้เรียนที่เป็นบัณฑิตจบใหม่ก่อนปฏิบัติงานจริง เป้าหมายคือความเชื่อมั่นและไว้วางใจการปฏิบัติงานได้ โดยปราศจากการนิเทศ (สร้อย อนุสรณ์ธีรกุล ศรีบุญญา ต.เทียนประเสริฐ และบุศรา กาญจนนัตถ, 2563)

แนวคิดนี้ถูกนำมาใช้การฝึกหัดสำหรับบุคลากรด้านสุขภาพอาทิตักศึกษาแพทย์ (ten Cate, 2014) โดยแบ่งการประเมินเป็น 5 ระดับ ระดับที่ 1 ไม่สามารถปฏิบัติได้ด้วยตนเอง เป็นผู้สังเกตเท่านั้น ระดับที่ 2 สามารถปฏิบัติได้ภายใต้การนิเทศใกล้ชิด ระดับที่ 3 สามารถปฏิบัติได้ และมีผู้นิเทศพร้อมช่วยเหลือได้ทันที ระดับที่ 4 สามารถปฏิบัติได้ด้วยตนเองและมีผู้นิเทศอยู่ห่าง ๆ และระดับที่ 5 สามารถปฏิบัติได้ด้วยตนเองไม่จำเป็นต้องมีผู้นิเทศ หรือสามารถนิเทศผู้ร่วมงานได้ ดังนั้นก่อนสำเร็จการศึกษา นักศึกษาคงควรได้รับการประเมินความสามารถในการปฏิบัติสมรรถนะวิชาชีพด้านทักษะพิสัย เพื่อให้มั่นใจว่า สามารถปฏิบัติได้ด้วย ความมั่นใจ มีผลสัมฤทธิ์เป็นที่น่าพอใจก่อนสำเร็จการศึกษา

นักศึกษาพยาบาลกลุ่มนี้ เป็นรุ่นสุดท้ายของหลักสูตรพยาบาลศาสตร์ ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2555 ที่กำลังจะสำเร็จจากหลักสูตรออกไปปฏิบัติงานในฐานะผู้ประกอบการวิชาชีพที่ต้องให้บริการแก่ประชาชนในสถานบริการต่าง ๆ ทั่วประเทศ คณะผู้วิจัยในฐานะอาจารย์ผู้รับผิดชอบการจัดการเรียนการสอนจึงเห็นสมควรได้ประเมินความสามารถในสมรรถนะวิชาชีพด้านทักษะพิสัยเพื่อให้ได้ข้อมูลสำหรับพัฒนาหลักสูตรโดยกำหนดสมรรถนะวิชาชีพด้านทักษะพิสัยที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรม ทำให้เข้าใจตรงกันทั้งผู้เรียน ผู้สอน และผู้ใช้บัณฑิต รวมทั้งสามารถพัฒนานักศึกษาให้มีความพร้อมการปฏิบัติในรุ่นต่อไป

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับทักษะการปฏิบัติการพยาบาล มีหลายปัจจัย อาทิ ความชำนาญในการปฏิบัติการพยาบาลของอาจารย์ ความพร้อมในห้องปฏิบัติการพยาบาล การจัดการเรียนการสอนภาคปฏิบัติ (สุชาติ อินทรกำแหง ณ ราชสีมา, และพีระ เรืองฤทธิ์, 2559) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (รุ่งฤดี กล้าหาญ, 2557) เจตคติต่อวิชาชีพ (สมศรี ทาทาน, และอัมพร ยานะ, 2557) และการรับรู้ความสามารถตนเอง (มาลีวัล เลิศสาครศิริ และสุดารัตน์ สุวารี, 2550) ผู้วิจัยได้เลือกผลสัมฤทธิ์ทาง

การเรียน เจตคติต่อวิชาชีพ และการรับรู้ความสามารถตนเอง มาเป็นแนวทางในการกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย เนื่องจากเป็นส่วนหนึ่งของสมรรถนะของบุคคล (สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย สถาบันดำรงราชานุภาพ 2553) ที่สามารถพัฒนาได้ด้วยประสบการณ์ที่เจาะจง และเหมาะสม (สภาการพยาบาล 2553)

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. ประเมินความสามารถในสมรรถนะวิชาชีพด้านทักษะพิสัยของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 ในมหาวิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่งที่กำลังสำเร็จการศึกษาจากหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต
2. หาความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การรับรู้ความสามารถตนเอง เจตคติต่อวิชาชีพ การพยาบาล กับสมรรถนะวิชาชีพด้านทักษะพิสัยของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 ในมหาวิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่ง

สมมติฐานการวิจัย

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การรับรู้ความสามารถตนเอง และเจตคติต่อวิชาชีพการพยาบาล มีความสัมพันธ์กับสมรรถนะวิชาชีพด้านทักษะพิสัยของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 ในมหาวิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่ง

วิธีดำเนินการวิจัย

ชนิดของการวิจัย เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive research)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร เป็นนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 ในมหาวิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่ง

กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 127 คน เลือกแบบเจาะจง (purposive sampling) โดยเป็นผู้ที่สอบผ่านรายวิชาทุกรายวิชาตามหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต พ.ศ. 2555

เครื่องมือวิจัย เป็นแบบสอบถาม 4 ชุด ดังนี้

1. **ข้อมูลส่วนบุคคล** ประกอบด้วย อายุ เพศ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนซึ่งประเมินจากคะแนนเฉลี่ยสะสมตลอดหลักสูตร ให้เลือกตอบและเติมคำ จำนวน 3 ข้อ

2. **สมรรถนะวิชาชีพด้านทักษะพิสัย** ผู้วิจัยใช้แบบประเมินระดับการปฏิบัติกิจกรรมด้านทักษะพิสัยตามบทบาทพยาบาลวิชาชีพของผู้สำเร็จการศึกษาจากหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ของกรองแก้ว ราษฎร์ดี และคณะ (2563) มีจำนวน 147 ทักษะ ครอบคลุมกิจกรรมด้านทักษะการปฏิบัติการพยาบาล ทั้ง 5 สาขาวิชาที่พัฒนาจากคู่มือประสบการณ์ของนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตของมหาวิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่ง การตอบใช้การประเมินความสามารถของนักศึกษาในแต่ละทักษะเป็น 5 ระดับตาม ten Cate (2014) และ Al-Moteri (2020) ดังนี้

ระดับ 1 นักศึกษาปฏิบัติได้เพียงการสังเกตและช่วยเหลือรอบนอก

ระดับ 2 นักศึกษาสามารถลงมือปฏิบัติได้ โดยต้องมีอาจารย์นิเทศใกล้ชิด

ระดับ 3 นักศึกษาสามารถลงมือปฏิบัติได้ แต่ยังต้องการอาจารย์นิเทศที่พร้อมช่วยเหลือได้ทันที

ระดับ 4 นักศึกษาสามารถลงมือปฏิบัติได้ด้วยตนเอง โดยอาจารย์นิเทศสังเกตห่างๆ

ระดับ 5 นักศึกษาสามารถลงมือปฏิบัติได้ด้วยตนเองโดยไม่จำเป็นต้องมีอาจารย์นิเทศ

หาคุณภาพด้านความตรงตามเนื้อหาโดยใช้คณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาการพยาบาลพิจารณา จำนวน 3 คน ค่าดัชนีความสอดคล้องทั้งฉบับเท่ากับ 0.99

3. **การรับรู้ความสามารถตนเอง** จำนวน 10 ข้อ ผู้วิจัยสร้างจากทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของ Bandura (1986) ใช้มาตราประมาณค่า 4 ระดับ ตั้งแต่ จริงมากที่สุด ถึง ไม่จริงเลย ให้คะแนน 4-1 ตามลำดับ

4. **เจตคติต่อวิชาชีพการพยาบาล** จำนวน

30 ข้อ ผู้วิจัยประยุกต์จากแนวคิดของ เฟลลิตา พรหมบัวศรี (2545) ประกอบด้วย 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการยอมรับในสังคม ด้านลักษณะวิชาชีพ ด้านการปฏิบัติงานในวิชาชีพ ด้านการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ด้านความก้าวหน้าในวิชาชีพ และด้านองค์วิชาชีพ ใช้มาตราประมาณค่า 5 ระดับ ตั้งแต่ เห็นด้วยอย่างยิ่ง ถึง ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ให้คะแนน 5-1 ตามลำดับ

แบบสอบถามได้รับการตรวจความตรงเชิงเนื้อหา โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.80-1.00 นำแบบสอบถามไปใช้กับนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 จำนวน 30 คน หาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค ได้ดังนี้ การรับรู้ความสามารถตนเอง เท่ากับ 0.80 และเจตคติต่อวิชาชีพการพยาบาล เท่ากับ 0.75

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการระหว่างเดือน กุมภาพันธ์ ถึง พฤษภาคม พ.ศ. 2563

การพิทักษ์สิทธิ์ของกลุ่มตัวอย่าง โครงการวิจัยผ่านการรับรองจริยธรรมการวิจัยในคนจากคณะกรรมการวิจัยของคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี ตามหนังสือที่ 001/2563 กลุ่มตัวอย่างได้รับการชี้แจงวัตถุประสงค์ รายละเอียดของการวิจัย ให้สิทธิในการตัดสินใจที่จะตอบหรือไม่ตอบแบบสอบถาม และลงนามในใบยินยอม

ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยเข้าพบนักศึกษาพยาบาลในชั้นเรียน และแจกแบบสอบถามให้ตอบเป็นรายบุคคลและรับกลับทันทีเมื่อตอบเสร็จ

การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป หาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson correlation)

ผลการวิจัย

1. ผลการประเมินความสามารถในสมรรถนะวิชาชีพด้านทักษะพิสัย ของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่งที่กำลังสำเร็จการศึกษาจาก

หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต พบว่านักศึกษาพยาบาล
ชั้นปีที่ 4 สามารถปฏิบัติได้ในระดับ 5 มีจำนวน 112 ทักษะ
(76.19%) รองลงมาคือ ระดับ 4 จำนวน 31 ทักษะ (21.09%)
และระดับ 3 มี 4 กิจกรรม (2.72%) ส่วนในระดับที่ 2 และ
1 ไม่มีผู้ตอบ

เมื่อจำแนกทักษะตามกลุ่มวิชา พบว่า กลุ่มวิชาการ
พยาบาลผู้ใหญ่และผู้สูงอายุและพื้นฐานการพยาบาล มี
จำนวน 88 ทักษะ อยู่ในระดับ 5 จำนวน 70 ทักษะ (79.54%)

กลุ่มวิชาการพยาบาลเด็กและวัยรุ่น มีจำนวน 13 ทักษะ
อยู่ในระดับ 5 ทุกทักษะ (100.00%) กลุ่มวิชาการพยาบาล
มารดาทารก และการผดุงครรภ์ มีจำนวน 25 ทักษะ
อยู่ในระดับ 5 จำนวน 17 ทักษะ (68.00%) กลุ่มวิชาการ
พยาบาลครอบครัวและชุมชน มีจำนวน 17 ทักษะ อยู่ใน
ระดับ 4 จำนวน 9 ทักษะ (52.94%) และกลุ่มการพยาบาล
สุขภาพจิตและจิตเวช มีจำนวน 4 ทักษะ อยู่ในระดับ 5
ทุกทักษะ (100.00%) (ตาราง 1)

ตาราง 1 จำนวน (f) และร้อยละ (%) ของสมรรถนะวิชาชีพด้านทักษะพิสัย ของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 จำแนก
ตามกลุ่มวิชาและระดับสมรรถนะวิชาชีพด้านทักษะพิสัย

กลุ่มวิชา	ระดับสมรรถนะวิชาชีพด้านทักษะพิสัย					รวม f (%)
	1 f (%)	2 f (%)	3 f (%)	4 f (%)	5 f (%)	
การพยาบาลผู้ใหญ่และผู้สูงอายุ และพื้นฐานการพยาบาล	0 (0.00)	0 (0.00)	1 (1.14)	17 (19.32)	70 (79.54)	88 (100.00)
การพยาบาลเด็กและวัยรุ่น	0 (0.00)	0 (0.00)	0 (0.00)	0 (0.00)	13 (100.00)	13 (100.00)
การพยาบาลมารดาทารก และการผดุงครรภ์	0 (0.00)	0 (0.00)	3 (12.00)	5 (20.00)	17 (68.00)	25 (100.00)
การพยาบาลครอบครัว และชุมชน	0 (0.00)	0 (0.00)	0 (0.00)	9 (52.94)	8 (47.06)	17 (100.00)
การพยาบาลสุขภาพจิต และจิตเวช	0 (0.00)	0 (0.00)	0 (0.00)	0 (0.00)	4 (100.00)	4 (100.00)
รวม	0 (0.00)	0 (0.00)	4 (2.72)	31 (21.09)	112 (76.19)	147 (100.00)

2. ผลการหาความสัมพันธ์ระหว่าง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การรับรู้ความสามารถตนเอง เจตคติต่อวิชาชีพการพยาบาลโดยรวมและรายด้าน กับสมรรถนะวิชาชีพด้านทักษะพิสัยของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 ในสถาบันการศึกษาเอกชนแห่งหนึ่ง พบว่า สมรรถนะวิชาชีพด้านทักษะพิสัยมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการรับรู้ความสามารถของตนเอง ($r = 0.272$) และเจตคติต่อวิชาชีพการ

พยาบาลด้านองค์การวิชาชีพ ($r = 0.256$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แต่ไม่มีความสัมพันธ์กับ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เจตคติต่อวิชาชีพโดยรวมและรายด้านอีก 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการยอมรับในสังคม ลักษณะวิชาชีพ การปฏิบัติงานในวิชาชีพ การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น และความก้าวหน้าในวิชาชีพ (ตาราง 2)

ตาราง 2 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (r) ระหว่างตัวแปรที่ศึกษากับสมรรถนะวิชาชีพด้านทักษะพิสัย ($n = 127$)

ตัวแปร	r	p-value
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	-0.067	.467
การรับรู้ความสามารถของตนเอง	0.272	.002
เจตคติต่อวิชาชีพการพยาบาล	0.055	.536
ด้านการยอมรับในสังคม	0.023	.799
ด้านลักษณะวิชาชีพ	0.130	.146
ด้านการปฏิบัติงานในวิชาชีพ	0.009	.917
ด้านการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น	-0.043	.631
ด้านความก้าวหน้าในวิชาชีพ	-0.055	.540
ด้านองค์การวิชาชีพ	0.256	.004

การอภิปรายผลการวิจัย

1. ความสามารถในสมรรถนะวิชาชีพด้านทักษะพิสัยของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 ที่พบว่า มีทักษะจำนวน 112 จาก 147 ทักษะที่อยู่ในระดับ 5 ซึ่งนักศึกษาสามารถลงมือปฏิบัติได้ด้วยตนเองโดยไม่จำเป็นต้องมีอาจารย์นิเทศ ทั้งนี้เพราะทักษะเหล่านี้ เป็นการดูแลเบื้องต้นของแต่ละกลุ่มวิชาที่นักศึกษามีโอกาสฝึกประสบการณ์บ่อยเมื่อขึ้นปฏิบัติในคลินิก ต้องปฏิบัติกับผู้ใช้บริการทุกวัน และบางทักษะนักศึกษามีประสบการณ์ตั้งแต่ฝึกใน

ห้องปฏิบัติการพยาบาลซึ่งคณะพยาบาลศาสตร์ได้จัดสรรเวลาที่เอื้อต่อการศึกษาทบทวน ทักษะปฏิบัติด้วยตนเอง นอกจากนี้กลุ่มวิชายังมีการจัดโครงการบูรณาการกับการเรียนการสอนทั้งก่อนและหลังขึ้นฝึกปฏิบัติงานในหอผู้ป่วย และมีอาจารย์นิเทศในคลินิกที่ดูแลอย่างใกล้ชิดซึ่งเป็นตัวแบบสำคัญในสายตาของนักศึกษาที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ด้านทักษะพิสัยของนักศึกษา สอดคล้องกับสุปราณี หมื่นยา วิภาวรรณ นวลทอง ปลูกวิฑูรย์ ทองแดง และดวงดาว

เทพทองคำ (2557) ที่พบว่าอาจารย์ผู้สอนภาคปฏิบัติที่ดูแลเอาใจใส่นักศึกษาเป็นแบบอย่างที่ดี มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติทักษะการพยาบาลตามการรับรู้ของนักศึกษาพยาบาล นอกจากนี้สถาบันการศึกษายังกำหนดให้นักศึกษาต้องเก็บประสบการณ์ให้ครบตามเกณฑ์ที่กำหนด จึงจะผ่านการปฏิบัติในรายวิชานั้น

ส่วนทักษะที่สามารถปฏิบัติได้ระดับ 4 ซึ่งนักศึกษาสามารถลงมือปฏิบัติได้ด้วยตนเอง โดยอาจารย์นิเทศสังเกตบ้าง มีจำนวน 31 ทักษะ และระดับ 3 ซึ่งนักศึกษาสามารถลงมือปฏิบัติได้ แต่ยังต้องการอาจารย์นิเทศที่พร้อมช่วยเหลือได้ทันที มีจำนวน 4 ทักษะ ทักษะเหล่านี้ต้องได้รับการฝึกปฏิบัติเพิ่มเติม ต้องใช้เวลาชำนาญ บางกิจกรรมนักศึกษามีประสบการณ์เพียงขั้นต้นที่ได้ปฏิบัติ บางกิจกรรมพบได้น้อย แม้ได้มีการฝึกในห้องปฏิบัติการพยาบาลก็ตาม สอดคล้องกับ นิสา ทมาภิรัตน์ และ อารีย์วรรณ อ่วมธานี (2560) ที่พบว่าพยาบาลจบใหม่ยังทำงานได้ไม่เต็มที่ เนื่องจากขาดประสบการณ์การทำงาน ไม่สามารถประมวลผลความรู้ที่มีอยู่มาปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพได้

2. การรับรู้ความสามารถของตนเอง และเจตคติต่อวิชาชีพการพยาบาลด้านองค์การวิชาชีพ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับสมรรถนะวิชาชีพด้านทักษะพิสัย ซึ่งสนับสนุนสมมติฐานการวิจัยเพียงบางส่วน และสนับสนุนทฤษฎีของ Bandura (1986) ที่อธิบายว่า การรับรู้ความสามารถของตนเองเป็นการตัดสินใจว่าจะสามารถทำงานได้ในระดับใด และบุคคลมีแนวโน้มที่จะกระทำกิจกรรมที่ตนเองแน่ใจว่ามีความสามารถทำได้ สอดคล้องกับจักรพงษ์ วารี (2561) ที่พบว่าระดับการรับรู้ความสามารถของตนเองมีความสัมพันธ์กับทักษะการสร้างสื่อการสอนมัลติมีเดียอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 เจตคติ เป็นสภาวะความพร้อมทางจิตที่เกี่ยวกับความคิด ความรู้สึก และแนวโน้มพฤติกรรมของบุคคลที่มีต่อบุคคล สิ่งของ และสถานการณ์ต่าง ๆ ในทิศทางใด ทิศทางหนึ่ง (ศักดิ์ไทย สุรภิชาพร,

2545) นักศึกษาที่มีเจตคติที่ดีต่อองค์การวิชาชีพ ซึ่งได้แก่สมาคมพยาบาลแห่งประเทศไทย และสภาการพยาบาล จะเกิดแรงผลักดันให้นักศึกษามีความมั่นใจในความสามารถของการปฏิบัติกิจกรรมการพยาบาลด้านทักษะพิสัยเพิ่มขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดของ Triandis (1971) ที่ระบุว่า เจตคติเป็นความรู้สึก ความเชื่อ ความคิดเห็นที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ภายหลังได้รับข้อมูล ประสบการณ์ตรงหรืออิทธิพลเรื่องนั้น ๆ มาแล้ว เป็นสิ่งจูงใจให้แสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ทั้งด้านความคิด ความรู้สึกและพฤติกรรม ซึ่งอาจนำไปสู่การประเมินว่าตนเองมีความพร้อม มีความสามารถในการปฏิบัติกิจกรรมการพยาบาลด้านทักษะพิสัยตามมาตรฐานขององค์การวิชาชีพ

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่มีความสัมพันธ์กับสมรรถนะวิชาชีพด้านทักษะพิสัย ซึ่งไม่สนับสนุนสมมติฐานการวิจัย ทั้งนี้เนื่องจากเกณฑ์การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่ได้ประเมินเฉพาะทักษะปฏิบัติการพยาบาล แต่มีการประเมินหลายด้านตามผลลัพธ์การเรียนรู้ของแต่ละรายวิชาตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ดังนั้นนักศึกษาที่มีทักษะการปฏิบัติการพยาบาลไม่ดี แต่มีความรู้ทางทฤษฎี สามารถตีวิเคราะห์และอภิปรายได้ จะส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในระดับดีได้ คล้ายการวิจัยของสมศรี ทาทาน และอัมพร ยานะ (2557) ที่พบว่าทักษะการพยาบาลไม่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ของการฝึกภาคปฏิบัติวิชาชีพหลักและการเทคนิคการพยาบาล

ข้อเสนอแนะ

สถาบันการศึกษายาบาลควรส่งเสริมให้นักศึกษามีเจตคติที่ดีต่อองค์การวิชาชีพ และรับรู้ความสามารถของตนเองให้มากขึ้นในการจัดการเรียนการสอน และจัดประสบการณ์ฝึกปฏิบัติ เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะวิชาชีพด้านทักษะพิสัยให้นักศึกษาทุกคนมั่นใจในการปฏิบัติได้ด้วยตนเองโดยไม่จำเป็นต้องมีอาจารย์นิเทศ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2561). *ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง มาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาพยาบาล ศาสตร์ พ.ศ. 2560*. สืบค้นเมื่อ 10 ตุลาคม 2563, จาก <http://www.mua.go.th/users/tqf-hed/news/data6ประกาศ-ศธ-NQF-2560-พยาบาลศาสตร์-ป-ตรี.pdf>
- กรองแก้ว ราษฎร์, สุลี ทองวิเชียร, ชลธิชา ชลสวัสดิ์, วิไล ตาปะสี, อุทัยวรรณ เจริญไผ่ดี, และคณิตาพร ประกอบกิจ. (2563). การกำหนดระดับสมรรถนะวิชาชีพด้านทักษะพิสัยของบัณฑิตพยาบาล. *วารสารพยาบาล*, 69(4), 50-59.
- จักรพงษ์ วารี. (2561). ปฏิสัมพันธ์ระหว่างกลวิธีการกำกับตนเองและระดับการรับรู้ความสามารถของตนเองในการเรียน โมบายเลิร์นนิ่งที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องการสร้างสื่อการสอนมัลติมีเดียของนักศึกษาครู. *วารสารราชภัฏ สุราษฎร์ธานี*, 5(1), 123-138.
- นินสา ทมาภีร์, และอารีย์วรรณ อ่วมตานี. (2560). การเป็นพยาบาลจบใหม่ที่ปฏิบัติงานภายใต้การดูแลของพยาบาล พี่เลี้ยง. *วารสารพยาบาลทหารบก*, 18(ฉบับพิเศษ 1), 32-40.
- ปริญญา แร่ทอง, และธีรนุช ห่านรัตติชัย. (2555). ประสบการณ์การเปลี่ยนบทบาทจากนักศึกษาพยาบาลสู่การเป็นพยาบาล วิชาชีพ. *วารสารสภาการพยาบาล*, 27(2), 51-62.
- เพลินตา พรหมบัวศรี. (2545). *การพัฒนากระบวนการเรียนการสอนตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงสถานการณ์เพื่อเสริมสร้าง ความสามารถทางวิชาชีพการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาล (วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์)*. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.
- มาลีวัล เลิศสาครศิริ, และสุดารัตน์ สุวารี. (2550). ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้สมรรถนะของตนเอง การเห็นคุณค่า ในตนเองและพฤติกรรมการปฏิบัติงานทางสูติกรรมของนักศึกษาพยาบาล สถาบันอุดมศึกษาเอกชน. *วารสาร พัฒนาการเรียนการสอน มหาวิทยาลัยรังสิต*, 1(1), 16-27.
- รุ่งฤดี กล้าหาญ. (2557). ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาคปฏิบัติของนิสิตพยาบาล ชั้นปีที่ 3 มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ. *วารสารพยาบาลทหารบก*, 15(3), 412-420.
- ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร. (2545). *จิตวิทยาสังคม ทฤษฎีและปฏิบัติการ*. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- สภาการพยาบาล. (2553). *พระราชบัญญัติวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ พ.ศ. 2528 และที่แก้ไขเพิ่มเติมโดย พระราชบัญญัติวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2540 และข้อบังคับ ระเบียบ ประกาศ สภาการพยาบาลที่เกี่ยวข้อง งานกฎหมาย สภาการพยาบาล*. กรุงเทพมหานคร: ศิริยอดการพิมพ์.
- สมศรี ทาทาน, และอัมพร ยานะ. (2557). ปัจจัยที่มีผลต่อทักษะปฏิบัติการพยาบาลและทัศนคติต่อวิชาชีพตามการรับรู้ ของนักศึกษาพยาบาลที่ขึ้นฝึกภาคปฏิบัติครั้งแรก วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี พะเยา. *วารสารการพยาบาล การสาธารณสุขและการศึกษา*, 15(2), 46-54.
- สร้อย อนุสรณ์ธีรกุล, ศรัญญา ต. เทียนประเสริฐ, และบุศรา กาญจนบัตร. (2563). สมรรถนะวิชาชีพด้านทักษะพิสัยของ พยาบาลวิชาชีพที่สำเร็จการศึกษาใหม่. *วารสารการพยาบาลและการดูแลสุขภาพ*, 38(1), 69-77.

- สุชาดา อินทรกำแหง ณ ราชสีมา, และพีระ เรืองฤทธิ์. (2559). ปัจจัยที่มีผลต่อทักษะทางการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาลในวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสวรรค์ประชารักษ์ นครสวรรค์. *วารสารการพยาบาล การสาธารณสุข และการศึกษา*, 17(3), 106-112.
- สุปราณี หมื่นนยา, วิภาวรรณ นวลทอง, ปลูกวิชัย ทองแดง, และดวงดาว เทพทองคำ. (2557). ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติทักษะการพยาบาลตามการรับรู้ของนักศึกษาพยาบาลที่ฝึกภาคปฏิบัติวิชาปฏิบัติการหลักการและเทคนิคการพยาบาล. *วารสารการพยาบาลและสุขภาพ*, 8(3), 200-211.
- สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย สถาบันดำรงราชานุภาพ. (2553). *Competency: เครื่องมือในการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์*. กรุงเทพมหานคร: ผู้แต่ง.
- อภากร เบ็ญนิม. (2561). ผลการวิเคราะห์การสำรวจคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ตามความต้องการของผู้ใช้ที่จบในปีการศึกษา 2559-2561. กรุงเทพมหานคร: คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี.
- Al-Moteri, M. (2020). Entrustable professional activities in nursing: A concept analysis. *International Journal of Nursing Sciences*, 7(3), 277-284.
- Bandura, A. (1986). *Social learning theory*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.
- Ten Cate, O. (2014). AM last page: What entrustable professional activities add to a competency-based curriculum. *Academic Medicine*, 89(4), 691. doi: 10.1097/ACM.000000000000161
- Triandis, H. C. (1971). *Attitude and attitude change*. New York: John Wiley and Sons.